

3TH 2010 03283-34
2010 03841-32
2010 03283-

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 - Majorstua
0301 Oslo

201208232-
201203685-
201106812-
STP 201107446-26

Uttalelse etter befaringer av 7 småkraftverk - Tverrelva, Sørelva og Straumsbotn i Berg kommune, Øvre Tømmerelv, Bjørgelva og Middagselva i Sørreisa kommune, og Djupelva i Lenvik kommune

Vi viser til befaringene 8.-12. juni med søkere, grunneiere og NVE, og der Fylkesmannen i Troms deltok på befaring til alle elvene.

Tverrelva

Fylkesmannen opprettholder sin innsigelse til utbygging av Tverrelva kraftverk.

Sørelva

Fylkesmannen opprettholder sin innsigelse til utbygging av Sørelva kraftverk.

Straumsbotn

Fylkesmannen har tilleggskommentarer til utbygging av Straumsbotn kraftverk som tidligere ikke har kommet fram i høringsuttalelsen.

Øvre Tømmerelv

Fylkesmannen har utdypende kommentarer til utbygging av Øvre Tømmerelv kraftverk, men vurderer at en utbygging kan være akseptabel under noen gitte forutsetninger.

Bjørgelva

Fylkesmannen har utdypende kommentarer til utbygging av Bjørgelva kraftverk, men vurderer at en utbygging kan være akseptabel under noen gitte forutsetninger.

Middagselva

Fylkesmannen har utdypende kommentarer til utbygging av Middagselva kraftverk, men vurderer at en utbygging kan være akseptabel under noen gitte forutsetninger.

Djupelva

Fylkesmannen opprettholder sin innsigelse til utbygging av Djupelva kraftverk dersom det er snakk om å sprengne for rørgate nedenfor inntaket.

Fylkesmannen trekker sin innsigelse til utbygging av Djupelva kraftverk dersom det er aktuelt med andre alternativer for rørgate, og under andre gitte forutsetninger.

Tverrelva

I uttalelsen til saken varslet vi innsigelse til søknaden om Tverrelva kraftverk. Hovedbegrunnelsen er redusert verdi av landskap, og verdien av en rødlistet naturtypeforekomst med fosseberg og fosse-eng med klar verdi B-viktig, og konsekvensene for reindriften. Vår oppfatning av saken er befestet etter befaringen.

Tverrelva og særlig fossen er et viktig landskapselement i Krokeldalen som har stor verdi. Det markante fossefallet utgjør en viktig del av opplevelsen både for de som kjører nasjonal turistvei gjennom Krokeldalen og for friluftsutøvere i området.

Tverrelvområdet er et populært friluftsområde som benyttes mye til både jakt, fiske, bærplukking og opplevelse. Det er gode muligheter for toppturer både sommer og vinter, med både lokale og regionale brukere. Området ligger relativt nært vei og er lett tilgjengelig. Berg jeger- og fiskerforening benytter området mye i sitt arbeidet for å skape interesse for friluftsliv, jakt og fiske blant barn og unge.

Fv 862 på nordsida av Krokeldalen er en del av *Nasjonal turistvei Senja*. Fra veien har en direkte innsyn til fossen som er planlagt utbygd i Tverrelva. En utbygging vil gi redusert opplevelsesverdi og redusere landskapsverdien i området.

Videre vil en eventuell utbygging av Tverrelva, da spesielt anleggsperioden, medføre store negative konsekvenser for berørte reinbeitedistrikt, noe distriktets representant, Inger Skum, redegjorde for.

Sørelva

I uttalelsen til saken varslet vi innsigelse til søknaden om Sørelva kraftverk. Hovedbegrunnelsen var redusert verdi av to verdifulle naturtypeforekomster, en høgstaudebjørkeskog med verdi B-viktig og en rødlistet naturtypeforekomst med fosseberg og fosse-eng med klar verdi B-viktig, hensyn til rødlistet hekkefugl som sannsynligvis vil utgå, redusert verdi for friluftsliv og landskap, og bortfall av inngrepsfrie områder INON, og hensyn til reindrift.

Vår oppfatning av saken er befestet etter befaringen. En utbygging av dette vassdraget vil særlig gi redusert verdi for naturtypen fosseberg og fosse-eng i området. Dersom det bygges vei innover langs Finnsætervatn vil dette fragmentere området, øke ferdsel inn i området, og gi redusert verdi av forekomsten av høgstaudebjørkeskog langs østsiden av Finnsætervann.

En utbygging vil være negativt fordi det innebærer inngrep i et landskapsområde som fra før er relativt uberørt og uten større tekniske inngrep. Området har stor opplevelsesverdi gjennom det markante fossefallet i Sørelva. En utbygging vil medføre vesentlig redusert opplevelsesverdi i området.

Straumsbotn

I uttalelsen til saken vurderte vi at utbygging av Straumsbotn kraftverk kunne være akseptabel dersom minstevannføring økes noe av hensyn til næringsøkende fugl, spesielt fossefall. Vi

ba også om at det ved en konsesjon gis vilkår om minstevannføring sommer på 5-persentil sommer på 698 l/s, og 5-persentil vinter på 195 l/s.

Under befaringen fikk vi ved selvsyn se at det vassdragsområdet som blir direkte berørt av utbyggingsplanen har variert vassdragsnatur med stor opplevelsesverdi. Landskapet er kupert med flere mindre fossefall. Området ligger nært vei og er relativt lett tilgjengelig og har friluftsmessig betydning, særlig for barn og unge. Representanter fra Berg jeger- og fiskerforening bekreftet at de har fokus på barn og unge og bruker det aktuelle området relativt mye i sitt ungdomsarbeid. En kraftutbygging vil redusere opplevelsen av denne vassdragsnaturen og vil være negativ for friluftslivet.

Det er noe uklart for oss hvordan rørgaten fra vanninntak til kraftstasjon skal bygges, men med det kupert terrenget en har i området vil rørgatebyggingen innebære betydelige terrenginngrep dersom den ikke bores som tunnel.

Klippeberget på sørvestsiden av elva er egnet hekkelokalitet for rovfugl. Det ble ikke observert rovfugl under befaringen, men reirplass ble lokalisert. Fra lokalt hold ble det opplyst at det tidligere har hekket jaktfalk i berget, men at det nå er en mindre falk, sannsynligvis tårnfalk, som hekker her. Det er viktig at en ved eventuell utbygging tar hensyn til hekkende rovfugl i området og unngår anleggsarbeid i hekketiden for rovfugl.

Øvre Tømmerelv

I uttalelsen til saken tilrådte vi at en vurdering av om konsesjon bør gis burde avgjøres etter sluttbefaring. Vi ønsket spesielt å se på løsninger ved inntaksområdet både av hensyn til reindrift og landskapsopplevelse.

Etter befaring er Fylkesmannen av den oppfatning at et gjerde rundt vanddammen/vannspeilet i utgangspunktet ikke er reindrifsfaglig nødvendig. Når man i tillegg tar hensyn til landskapsopplevelsen er ikke et gjerde ønskelig. Dersom det blir gitt konsesjon og det ved et senere tidspunkt i driftsfasen allikevel viser seg å være nødvendig med et gjerde, for eksempel pga usikker is på våren, kan dette løses med et midlertidig gjerde på de tidspunkt vår og høst isen er usikker. Fylkesmannen er av den oppfatning at både materiell og arbeid ved et slikt midlertidig gjerde i så fall må bekostes av tiltakshaver. Anleggsperiode må tilpasses reinbeitedistriktets flytting forbi området. Alt dette innebærer at det er viktig med en god og forpliktende dialog mellom tiltakshaver og reinbeitedistriktet. Derfor vil fylkesmannen anbefale at slike forhold blir avtalefestet. Vi mener fortsatt at en uansett bør vurdere om det er mulig med andre tekniske på løsninger med å senke inntaksdammen og med en inntakskonstruksjon tilpasset lavere vannstand i dammen. Da vil en i alle fall unngå gjerde rundt inntaket.

Generelt om konsesjonssøknadene innenfor Hjertind reinbeiteområde vil Fylkesmannen understreke viktigheten av å unngå at anleggsarbeidet ved en eventuell godkjenning av to eller alle tre konsesjonssøknader foregår innenfor samme tidsrom innenfor reinbeitedistriktet Hjertind. Hjertind er et helårsdistrikt, så det kan være rein i området gjennom hele året. Det vil være særlig viktig å unngå forstyrrelser i kalvings- og parringsperioden.

På befaringen ble det opplyst at tilknytning til nett vil bli ved nedgravd jordkabel til 22kV linja forbi bebyggelsen ved Lynghaug, og at linja må rustes opp ved å skifte kabel. I rapporten *Kartlegging av biologisk mangfold, Lenvik, Sorreisa, Tranøy, Torsken og Berg kommuner* fra 2007 er det avgrenset en verdifull naturtype, Lokalitet 73 *Rabbåsnesan*, der kraftlinja krysser noe av naturtypen. Lokaliteten er av type kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti, og har fått verdi B-viktig. I Ecofact rapport 84 *Kartlegging av verdifulle naturtyper i Berg, Torsken, Tranøy, Lenvik og Sorreisa* fra 2011 er merknaden at de har besøkt området, og at det ikke er vurdert til å ha verdi i hht. metodikken. Ved en opprusting av linja må det uansett tas en gjennomgang hvilke naturhensyn som må tas ut fra det arbeidet som skal gjøres konkret, og vi forutsetter at opprustning av linja ikke fører til reduksjon av naturverdier.

Bjørgelva

I vår uttalelse ba vi om at det ble avklart om vannivået ved inntaket ville få konsekvenser for våtmarksområdet oppstrøms inntaket. På befaringen ble det vist til at inntaksdam avgrenses av selve inntaket og i øvre kant av bru på veien som krysser elva. Som vi forstod vil ikke neddemt areal berøre areal på oversida av brua og dermed heller ikke våtmarksområdet. Under forutsetning av at vannivået ikke får konsekvenser for våtmarksområdet oppstrøms inntaket har vi ikke andre kommentarer utover det som kommer fram i høringsuttalelsen vår.

Generelt om konsesjonssøknadene innenfor Hjerttind reinbeiteområde vil Fylkesmannen understreke viktigheten av å unngå at anleggsarbeidet ved en eventuell godkjenning av to eller alle tre konsesjonssøknader foregår innenfor samme tidsrom innenfor reinbeitedistriktet Hjerttind. Hjerttind er et helårsdistrikt, så det kan være rein i området gjennom hele året. Det vil være særlig viktig å unngå forstyrrelser i kalvings- og parringsperioden.

Middagselva

Etter befaringen av Middagselva er det særlig to forhold vi ønsker å kommentere ytterligere. Spesielt gjelder det forholdene rundt inntaket. Sørvest og vest for inntaksområdet er det registrert en intermediær fastmattemyr som regnes for nær truet. I uttalelsen vår forutsatte vi at rørgata legges utenom myra. På befaringen synes vi det framstod noe uklart hvordan det er tenkt løst i praksis, da arealet mellom elva og myra er smalt, samtidig som terrenget svinger. Vi er av den oppfatning at det må gjøres en grundigere vurdering av hvordan inntaket og øverste del av rørgata fra inntaket og forbi myra er tenkt løst i praksis for å unngå at myra blir berørt, og også en grundigere vurdering av om hydrologien i myra blir endret på grunn av graving og at det blir liggende en rørgate permanent i nedre kant av myra. Vår mener fortsatt at rørgata må legges utenom myra og at verdien av myra ikke må bli redusert. Ved anleggsarbeid her er det viktig å unngå å sette igjen kjørespor i våtmarka. Like nord for myra er det tenkt at rørgata skal krysse en bekkekløft med bratte sider. Vi forutsetter at det blir gjort på en slik måte at vanngjennomstrømming og dermed tilførsel av restvann sikres, og samtidig slik at en unngår fare for utrasing.

Videre vurderte vi i uttalelsen at utbygging kunne være akseptabel dersom kraftstasjonen blir flyttet lenger oppstrøms til det første vandringshinderet for anadrom fisk. Ut fra det vi så på befaringen mener vi det er fullt mulig å flytte kraftstasjonen lenger oppstrøms og nært det første vandringshinderet uten å berøre naturtyperlokaliteten med gammel løvskog.

Generelt om konsesjonssøknadene innenfor Hjerttind reinbeiteområde vil Fylkesmannen understreke viktigheten av å unngå at anleggsarbeidet ved en eventuell godkjenning av to eller alle tre konsesjonssøknader foregår innenfor samme tidsrom innenfor reinbeitedistriktet Hjerttind. Hjerttind er et helårsdistrikt, så det kan være rein i området gjennom hele året. Det vil være særlig viktig å unngå forstyrrelser i kalvings- og parringsperioden.

Djupelva

På befaringen fikk vi opplyst at kartet som fulgte søknaden ikke stemte, og at eksisterende veg og planlagt rørgate ville følge en litt annen trasè enn det som gikk fram av søknadskartet. Vi har ikke fått tilsendt korrigert kart, og denne tilleggsuttalelsen er derfor basert på det som ble forklart på befaringen.

Av det som kom fram på befaringen vil vi særlig kommentere forhold rundt inntaket og øverste del av rørgata. I følge søknaden må det sprenges ut en hylle for rørtraseen på en strekning ca 150 meter nedenfor inntaket. Det andre alternativet som ble diskutert på befaringen var rør i dagen boltet til fjell, det tredje alternativet boring. Øvre grense av lokaliteten *Djupelva II* med naturtypen bekkekløft, går like nedenfor inntaksdam. En utsprenging av hylle for rørtraseen vil berøre bekkekløfta fysisk. Vi mener det er en uakseptabel løsning, både av hensyn til bekkekløftlokaliteten og til landskap og friluftsliv ved at det vil bli et veldig synlig inngrep og et sår i terrenget. Alternativet med rør i dagen boltet til bergveggen mener vi også er uheldig med tanke på landskap og friluftsliv. Rørgata vil bli liggende i skoggrensa i et område med åpen skogsvegetasjon, og være godt synlig fra stien på andre siden av kløfta og fra skogsbilveien fra bygda som blir brukt til atkomst til turområder lenger inn og som krysser elva like overfor inntaket. Det siste alternativet med boring av tunell mener vi helt klart er å foretrekke. Da unngår en å berøre bekkekløftlokaliteten fysisk, og det blir ikke et synlig inngrep i landskapet. Vi forutsetter da at det blir boret gjennom hele bergnabben slik at nedgravd rør starter i god avstand fra bekkekløft. Ved boring må det avklares hvor massene etter boring skal brukes, noe som ikke er vurdert i søknaden. Ut fra det som kom fram på befaringen vil rørgatetraseen bli lagt lenger mot nord, dvs lenger bort fra elva, enn det som går fram av søknaden. Blant annet nord for ei myr der rørgata på søknadskartet er tegnet inn gjennom myra. Vi synes det er positivt at rørgata legges lenger vekk fra elva, og at den i størst mulig grad følger traktorveien. Fra trasèen til rørgata, slik den ble påvist på befarings, vil en ikke ha nær kontakt med elva, bortsett fra den øvre delen.

Vi er oppmerksom på forholdene som ble kommentert av Ecofact Nord AS etter høringen. Fylkesmannen vurderer fortsatt bekkekløftene i Djupelva til å ha høy verdi, og den med høyest verdi av de bekkekløftene som blir berørt i denne småkraftpakken. Det er få kartlagte bekkekløfter i Troms, og særlig i kystnære områder som dette. Ved en utbygging forutsetter vi at det gjøres på en slik måte at verdien av bekkekløftene i Djupelva ikke får redusert verdi. Tilstrekkelig minstevannføring er sentralt. Som også Ecofact Nord AS sier er det viktig at minstevannføringen er godt dimensjonert. Det foreslåtte regimet tilsvarende 5-persentilen mener vi er et minimum.

Fylkesmannen vurderer etter befarings at tiltaket kan være akseptabelt dersom anlegget legges slik at det ikke berører de avgrensede naturtypelokalitetene, dvs ved at øvre del av rørgata legges i boret tunell, og rørgata for øvrig legges lenger mot nord og nært traktorvei, samt at minstevannføringen blir tilstrekkelig til at verdiene av bekkekløftene ikke blir redusert.

Vurderingene er de samme dersom privat vannverk blir bygget i kombinasjon med utbygging av et småkraftverk.

Med hilsen

Evy Jørgensen ef
miljøverndirektør

Knut M. Nergård
fagansvarlig

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.

Kopi av brev:

Bekk og Strøm AS, Birkedalsveien 68, 4640 SØGNE

Nordkraft Vind og Småkraft AS, Postboks 55, 8501 NARVIK

Tinfos AS, O.H. Holtasgate 32, 3678 NOTODDEN

Blåfall AS, Postboks 6, 1324 LYSAKER

Småkraft AS, Postboks 7050, 5020 BERGEN

Berg kommune, 9385 SKALAND

Lenvik kommune, Postboks 602, 9306 FINNSNES

Sørreisa kommune, Storveien 20, 9310 SØRREISA

Troms fylkeskommune, Postboks 6600, 9296 TROMSØ

Miljødirektoratet, Postboks 5672 Sluppen, 7485 TRONDHEIM

FNF Troms, c/o Bioforsk Nord Holt, Postboks 2284, 9269 TROMSØ

Hjertind rbd v/ Helge Oskal, Nordsiveien 545, 9310 SØRREISA

Nord-Senja rbd v/ Per Mathis Skum, Bukkemoen, 9372 GIBOSTAD

Sør-Senja rbd v/ Anne Berit Påve Kristiansen, Postboks 5, 9370 SILSAND